

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 324

ערש"ק פרשת "שלוז-לך" כ"ה סיון תשע"ב

שבת מברכין ר"ח תמוז
ר"ח ביום רביעי וחמישי המולד ביום שלישי בשעה 11:00 לפנה"צ, 45 דקות ו-5 חלקים.

"איזהו מכובד?!"

תשובות רבות ומגוונות, עמוקות ודקות, נכתבו בנסיון גלות ולהסיר ולו במעט את הערפל השוכן סביב מה שמכונה בפי רבים "חטא המרגלים", אך לא רבים מאיתנו יודעים מה היתה הסיבה, ובאיזה זכות יכלו האמוריים לשבת בארץ הקדושה עוד עשרות שנים, מה סוד הצלחתם ומה בעצם עיכב את גלותם? ישנו פסוק ביהושע (טו, טו) שבו מצוי פיתרון השאלה: "ושם חברון לפני קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא והארץ שקטה ממלחמה". ורש"י הקדוש זצ"ל כותב מדרש אגדה המסביר שהאדם הגדול בענקים זהו אברהם אבינו, שגרם ש"הארץ שקטה ממלחמה", הכיכד? בזכות שכיבדו האמוריים את אברהם בעת שבה לקבור את שרה ואמרו: "נשיא אלוקים אתה בתוכנו", זכו לעשרות שנים נוספות לשבת בארץ הקודש, ארץ שעניי ה' נתונות בה כל העת! ארץ שהאוויר שלה מחכים ועוד ועוד רבות המעלות עד אין ספור! ולכל זה זכו בשביל מילים מספר! בעבור מעט כבוד שנתנו לאברהם! וכבר לימדונו חז"ל באבות: "איזהו מכובד? המכבד את הבריות!". רבות סופר ויסופר אודות הצדיק הקדוש שחי בתוכינו ונלקח מאיתנו האי שתיא בז' באדר, האדמו"ר הקדוש מנדבורנה רבי יעקב ישכר בער זצ"ל. סיפורי מופת לרוב, ניסים וישועות מעל לגדר הטבע, אין עט סופר שיכולה לצייר ולתאר ולו במעט את גדולתו, אך ישנה נקודה שגם בתוך כל ההסתרות ועל אף כל המחיצות שבהם טמן את זוהרו, למען תהיה עבודתו בלתי לה' לבדו, אי אפשר היה שלא להבחין בה - באותה אהבת ישראל שיקדה בתוכו, בהארת הפנים שקיבל כל אדם, מכל חוג ועדה ובלא הפרש בשל תפקידו ומעמדו של היהודי הניצב למולו. את כולם, בלא יוצא מן הכלל קיבל וכיבד באופן נפלא ומיוחד מאין כמוהו, כשתמצי לומר הרי כל ישראל בני מלכים הם, וממילא ראוי לקבלם בכבוד הראוי למלכים! אך נוסף ונאמר סיפור קטן שיצא מן הכלל וללמד על הכלל כולו יצא, שארע עימו כאשר הרכב שהסיע אותו בהיותו אדמו"ר נתקע, ויצא הנהג לדחוף את ה"עגלה". מתחיל הוא לדחוף ומבחין ביהודי נוסף שדוחף את הרכב, מענין כיצד הספיק יהודי זה להבחין במצוקתו ו"להפשיל שרוולים" לעזרתו, תהה בליבו, כשלפתע מבחין הוא שזה לא אחר מאותו צדיק - האדמו"ר בכבודו ובעצמו, שירד לעזור, שהרי "מה הסיפור?" זה כל כך פשוט, יהודי זקוק לעזרה ונתון במצוקה, וכי אפשר לשבת בחיבוק ידיים! אגב, ביקש הוא מהנהג שלא לפרסם המעשה, שהרי אמרנו שאת ה"הצנע לכת עם ה' אהב ביותר.

ועתה בואו נשב ונחשב חשבוננו של עולם, כאשר נפער חלל עצום בעולם בעניין כבוד הזולת. חובה עלינו להשתדל לנסות להשלים את החסר עד כמה שידינו יד כהה מגעת, שומה עלינו ללכת בדרכיו של אותו צדיק וקדוש, זכות היא לנו לדרך בעקבותיו. הארת הפנים ומילה טובה לצערנו כיום מצרך נידרש ביותר המה, נזכור ונדע: כל יהודי, בן הוא למלכו של עולם, נזכור ונזכיר כל העת את מאמר הבורא לעמו ישראל עמו הנבחר: "בני כלום חסרתי דבר שאבקש מכם, אלא רצוני שתהיו אוהבים זה את זה ומכבדים זה את זה". נזכה כולנו לקיום הכתוב: "ומכבדי אכבד", בבוא גואל ובבניין אריאל!

"להתפלל על כולם"

רבי נתן צבי פינקל זצ"ל המכונה הסבא מסלבודקה, הרבה להתפלל שתלמידיו יצליחו ברוחניות ויתעלו למדרגות של שלימות. כה הקדיש זמן ומאמץ למשימה נשגבה זו, עד שבזקנותו חלו רגליו והוא חש בכאבים גדולים. פעם גילה לאחד מתלמידיו את סיבת מחלתו, שהדבר בא לו מרוב עמידתו בתפילה להצלחתם של תלמידים מסויימים. וכן מסופר על רבי נתן צבי שהתענה תעניות רבות על מצבו הרוחני של אחד מטובי הבחורים. הלה היה ילוי גדול, אך כבר אמרו חז"ל הקדושים: שכל הגדול מתכירו, יצרו גדול ממנו, ובהיותו עוד רווק, רבו עליו הקופצים ממחנה המשכילים שרצו להכניסו במצודתם. באותן שנים, סכנת הנפילה לרשת ההשכלה היתה גדולה מאוד. רבי נתן צבי התפלל על אותו תלמיד שיזכה להינצל מרשת חוגי המשכילים שרצו להורידו לבאר שחת ולהרחיקו מדרך התורה והמצוות. היה מתפלל ומתחנן ומבקש אותו צדיק שתלמידו יזכה לסיעתא דשמיא להינצל מציפורני אותם רשעים, ויש אומרים שהוא אף נסע לקבור של רבי אלכסנדר זיסקינד מהורדנא זצ"ל בעל הספר הקדוש "יסוד ושרש העבודה", כדי להשתטח ולהתפלל שם לה' יתברך על אותו בחור. ונראה שהסבא מסלבודקה למד הנהגה ברוכה זו מפרשתינו. בפרשתינו אנו קוראים על השליחות הגדולה והחשובה אותה עמדו לבצע המרגלים. משה רבינו מרגיש בסכנה הרוחנית המרחפת על ראשו של תלמידו יהושע בן נון וכאב דואג ורחמן מברכו בכל ליבו, וכמו שכתוב בפרשתינו: "ויקרא משה להושע בן נון יהושע", ורש"י הקדוש זיע"א מפרש וכותב במקום: "התפלל עליו: י-ה יושיעך מעצת המרגלים". אחים ואחיות יקרים, לא רק על התלמידים והילדים צריך להתפלל, חובה עלינו להתפלל ולדאוג לכל יהודי בין בדברים הרוחניים ובין בדברים הגשמיים, ואם נזכה להרבות בתפילה ולהרבות באהבה ובאזרה, בעזר ובתמיכה, בודאי שנקרב את ביאת הגואל, ונזכה בקרוב לבנין אריאל.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	א"ת
21:00	20:31	19:26	א"ת
21:19	20:29	19:11	י-ם
21:20	20:33	19:20	ח'פ"ה
21:16	20:29	19:27	כ"ש

הפסרת השבוע: "ושלח יהושע"

מיטעמים לשבת

"והייתם קדושים לאלהיכם" (טו, וב)

בסוף הפרשה כתובה מצות ציצית, אותה אומרים אנו בוקר וערב, וה"חפץ חיים" זצ"ל מצא בה חידוש נפלא, נוקב ומרעיש, ומחייב כל כף הכתוב מורה להטיל ציצית בכנפות הבגד כדי לזכור את המצוות - "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם". ואמרו חז"ל: "אחרי לבבכם" זו מינות, ככתוב: "אמר נבל בליבו אין אלוקים", ו"אחרי עיניכם" זה הרהור עבירה ופריצות. והכתוב מעיד: "אשר אתם זונים אחריהם". כלומר, פרשה זו פונה גם לאותם שהלעיטו את מוחותיהם בדעות כוזבות והיהורוי מינות וכפירה, והזינו עיניהם בכל תועבה ופריצות והשחתה - ומה המשך הכתוב? "למען תזכרו ועשיתם את כל מצוותי, והייתם קדושים לאלוהיכם". אכן כן, גם מאדם זה תובעים - לא לזנוח את השטויות בלבד, לא רק לקיים מצוות, אלא להגיע לדרגת הקדושה! והתורה הקדושה מעידה בו, והבורא יתברך תובע ממנו, להתעלות מתהום החטא עד לרום הפיסגה. כי אין יאוש בעולם כלל, ואם רק ירצה יכול ויכל! וחייב כל אדם לומר לעצמו: הבורא יתברך מאמין בי - אם כן עלי להאמין בעצמי, ולאזור כוח להחליץ ממצבי ולהתעלות!

(מעין השבוע)

ונראה שהטעם הוא משום שחטא של השחתת המידות לדבר דיבורים רעים בלי שום תועלת, וכמו שכתוב (קהלת יא): "ואין יתרון לבעל הלשון", הוא הגורם המביא אל החטא החמור ביותר של כפירה בגדולת וגבורת השם יתברך. וכן רואים אנו בפסוק דלהלן (טו, כב): "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות", שאף אם שומר את כל התורה אבל הוא מאמין בעבודה זרה, לא נחשבו מצוותיו לכלום, כי בלא אמונה כראוי, אין המעשים כלום, כיון שהוא כעושה אותם מליבו שעלול להתהפך ולעשות כל התועבות, ולכן צריך שיעיקר החינוך יהיה על שני דברים אלו אמונה ומידות טובות, שאז יבוא לשמירת כל התורה.

(תורת הפרשה)

"והיה באוכלכם מלזום הארץ"

(טו, יט)

פירש הרב "ציצים ופרחים" זצ"ל: אין "והיה" אלא לשון שמחה. רמו שאמרו חז"ל שהאדם לא יאכל לחם בעצב, אלא בששון ובשמחה, ועל ידי זה יוכל להתעלות בעבודת ה', ולכן נאמר: "תרימו תרומה לה'".

(מעין השבוע)

"טובה הארץ מאוד מאוד. אם זופין בנו ה'... אך בה' אל תמרו" (יד, ו-ט) אמר הרה"ק רבי משה צבי מסווין זצ"ל: יש בכוחה של ארץ ישראל לסייע לו לאדם, כי יתעלה במעלות הקדושה ויזכה למדרגות רמות. אך במה דברים אמורים, אלא כשהאדם עמל ומתייגע על עצמו מתוך רצון אמיתי להיות טוב, ואם חלילה להיפך הרי "זה לעומת זה עשה אלוקים" - מתגבר כוחו של היצר פי כמה מן הרגיל ועלול האדם ליפול מטה מטה. אומנם "טובה הארץ מאוד מאוד", אולם זיכרו היטב: "אך בה' אל תמרו"!"

(מענה של תורה)

"והאנשים אשר שלזן משה לתור את הארץ וישבו וילינו עלינו את כל העדה להוציא דיבה על הארץ" (יד, לו)

כתב בספר "דרש משה": הנה ידוע שחטא המרגלים נגזר בגלל לשון הרע. והדבר תמוה, שהרי עברו על עוון חמור מזה, שהוא כפירה בהשם יתברך, שדרשו חכמינו בתלמוד (סוטה לה). שהם כפרו, ולמדו זאת מהפסוק: "כי חזק הוא ממנו", ולמה הגזירה היתה בגלל לשון הרע?

בוזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

זהו שאמרו, שהמקבל עליו עול תורה, מעבירים ממנו עול מלכות, כי הוא הקובע את ההנהגה עימו! בעת שהותו של **הסבא קדישא רבי שלמה אלפנדרי זצ"ל** בעיר צפת, פנו אליו שני אברכים, תלמידי חכמים מובהקים, בדמעות שליש: הם קיבלו צווי גיוס לצבא הטורקי - עליהם לעזוב את עירם, ואת משפחתם, את בית המדרש וספרי הקודש, ולעמוד לעבודת הצבא! הזדקף הסבא קדישא ואמר בקול חותך: "חז"ל קבעו כי כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות! - אין הם רשות לגייס אתכם!". ידעו השניים כי צדיק גזר והקדוש ברוך הוא מקיים, ויצאו רגועים. לא ארכו הימים, וחיילים טורקים התדפקו על בתי השניים, חכם מכלוף וחכם משה, והבהילום לקרקסטין הצבא. הם חויילו ונשלחו בליווי שמירה לבסיס הטירונים אשר בצידון. עם כל אמונתם התמימה, לא יכלו להינעם מהתמיהה: היכן ברכתו והבטחתו הנחרצת של הצדיק הקדוש?! החיילים הובילו לעכו, משם אמורים היו להפליג לצידון. בהגיעם לעכו פנו שומריהם, כדרך החיילים, לאחד מבתי המשתאות וההוללות. אמרו השניים: "אין מקום זה לרוחנו, ולא נבוא בשעריו". מה עשו השומרים, כבלום באזיקים לעמוד השער ונכנסו פנימה. לא עברה שעה, ופרש טורקי עצר לידם. "מדוע אתם כבולים לעמוד?" שאלם. סיפרו שגוייסו לצבא ומיאנו להיכנס ולהתהולל. "אכן", אמר הפרש, "אין מקומכם בצבא". הציג עצמו כסגן מפקד הצבא הטורקי, הורה לשחררם מאזיקיהם, והעניק להם תעודת שיחרור! משהוכיחו כי אכן הנהגתם כבני תורה - שוחררו מעול מלכות....

(מעין השבוע)

נספר על כמיהתו לארץ הקודש ועל עלייתו של **הגאון המלוכין רבי חיים חורי זצ"ל**. כאשר ביקש לעלות ארצה, לא התאפשרה עלייתו אלא כתייר המצטרף לבני המשפחה, וגם זאת תמורת הון עתק של מאה ועשרים אלף פרנק! שאלה הרבנית: "מהיכן תשיג הון עתק זה?". אמר לה: "ישועת ה' כהרף עין. הרי אני הממונה על קופת צידקת ארץ ישראל לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, אטול הלוואה על חשבון הקופה, ואחזירנה במלואה בארץ ישראל". הרבנית ידעה שהקופה ריקה. שהרב שלח את כל הסכום שהצטבר להחזקת לומדי התורה בארץ ישראל. תמהה הרבנית: מי זה יתן תרומה כה נכבדה? אך לא אמרה מאומה. עוד היא תוהה, והגיעה ידיעה שנאותו להוריד את הסכום למאה אלף פרנק "בלבד". בינתיים בא אדם וסיפר, שהוציא את כל חסכונו ונתן לנישואי ביתו, ועתה אין לו כסף להוצאות שבת. הוציא הרב את כל חסכונו, ונתן אלף ושמונה מאות פרנק במזומן, ונתנם לו - והרבנית תוהמה... אותם אדם יצא, ואחר נכנס. בידו - קופת צידקת רבי מאיר בעל הנס. הוא שמע שהרב עולה ארצה, וביקשו למסור את הכסף למנהלי הקרן. פתח הרב את הקופה - והיו בה בדיוק מאה אלף פרנקים, הדרושים לנסיעתו. בבואו ארצה, גייס הרב את הכסף, והשיב את הלוואה במלואה!

בספורנו מבואר, שאילו לא היו בני ישראל שולחים מרגלים לפנייהם, היו נכנסים לארץ בלא מלחמה, והאומות היו בורחים מפניהם ומפנים את הארץ. אך מששלחו מרגלים בחרו בדרך הטבע, ועל כן הוצרכו למלחמה לכיבוש הארץ.

זיזדת השבוע

מהיכן למדנו שההצלחה תלויה רק בס"ד?

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים (נכונה יוגרל אחת לחודש)

אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "בהעלותך": חיז ברש"י. יכט ברש"י.

והייתם לי סגולה

סגולת לבישת ציצית מצילה מעין הרע (שו"ת יפה לבב), וכאשר החכם דורש בפני עם גדול, סגולתו שלא יוזק מעין הרע, שיפרוס עליו טלית (לב חיים ח"ג, הו"ד בס' עולי עין)

(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוג'רבי שליט"א

זיכרון הבנים

מה מותר ומה מותרות?

אופנה מקובלת היא כיום, לפנק את הילדים בלי גבול, לתת להם כל מה שיבקשו, ואף יותר ממבוקשם - צעצועים, דברי מתיקה ובילויי-שעשועים, לאין שיעור. אין ספק שהתנהגות זו גורמת נזק לילדים והיא מנוגדת לרוח ישראל. ותרנות יתירה זו הופכת את הילד לטיפוס אנוכי, קשוח ובעל תאוה. מתפתח בו רגש יוהרה, כאילו העולם כולו לא נברא אלא בשבילו. האב והאם חייבים למלא את כל דרישותיו ולצייט לו בכל. רגש זה, או ליתר דיוק רגשות אלה, משתרשים באופיו, כך שגם בשנות בגרותו ישאר טיפוס אנוכי, קשוח ובעל תאוה - תכונות שליליות ביותר המפריעות בחיים, מנוגדות לרוח היהדות. אופנה זו חדרה גם בקרב חוג שומרי המצוות, בסביבה המודרנית, אשר מושגיה בדבר תוכן החיים הם: הנאה ושעשועים ללא הגבלה. האמת היא, שצורת התייחסות כזאת כלפי הילדים, איננה ביטוי של אהבה עמוקה כלפיהם.

אהבה אמיתית לילדים באה לידי ביטוי בולט אצל האם היהודיה בעבר. היא לא הצטרחה ולא ביקשה לעצמה דבר. הילדים היו כל חייה. היא היתה בדרך כלל ברוכה בהרבה ילדים, ורק הם מילאו את זמנה וכל מעייניה, הם היו מקור דאגותיה ושמחותיה, ומלבדם לא ידעה שום חברה אחרת. לא כן האם המודרנית של ימינו. היא נוהגת מתוך אנוכיות גמורה. במרכז חייה עומדת היא עצמה וכל מעייניה הם בעיקר בעצמה: אילו פנים ואיזה מקום יהיה לה בחברה. על פי רוב אין לה יותר משני ילדים, ואף בהם איננה משקיעה את כל נפשה, בדומה לאם היהודייה בעבר. היא נותנת להם כל מיני צעצועים ושעשועים, כדי להשקיט את מצפונה האמהי, המציק לה בתת מודע על אי התמסרות נאותה לילדים.

זאת ועוד: גם כשהיא מעניקה אהבתה לילדים, לא בחינם היא עושה זאת, אלא על מנת לרכוש בתמורה את אהבת הילדים כלפיה. ברור איפוא, כי גישה זו לילדים זרה לרוח היהדות ואין לה מקום במשפחה יהודית.

אדרבא, יש להורים לתת לילדיהם מהשפע המצוי בעולם, אך בהיתר, ומתוך הכרה פנימית שרצוני להעניק "לילד" ולא "לעצמי", החבל הדק בין מותר לבין מותרות פעמים רבות מבבל אתנו. אך שימת לב, עירנות והתבוננות יביאו אותנו לתוצאות הבריאות והנכונות, ולה' הישועה.

שלום בית

המבט הנכון

פלוגית עמדה להתפרץ על בעלה, על כך ששוב לא הוריד את פח האשפה... בפעם המי יודע כמה! "למה אני חייבת לעשות פה את הכל?", חשבה לעצמה בריתחה. הפעם הוא כבר יקבל... מיד כשיחזור הביתה, היא "תחנך" אותו, אחת ולתמיד - החליטה בליבה. רגש הטינה הציף אותה עד כדי כך, שהיא חשה שאינה מסוגלת לעבור כך את חצי השעה שנותרה עד הגיעו של בעלה הביתה. לפיכך, נתנה לילדים דלי גדול של לגו כדי להעסיק אותם, ונכנסה למטבח לשתות כוס שתיה צוננת, שהצליחה "לצנן" אותה תרתי משמע. לאחר שנרגעה, נשאה תפילה קצרה בליבה. היא התפללה להצלחתו של בעלה, תפילה אותה דחקה הצידה במשך כל היום. ולפתע, חזר אליה דבר נוסף שנדחק הצידה במשך כל היום: ההכרה בכך שהשלום בתוך ביתה חשוב יותר ממיקומו של פח האשפה. עוד לפני שבעלה הגיע הביתה כבר הרגישה גבוהה בעשרה טפחים. היא עשתה את הדבר הנכון והיא ידעה זאת היטב. היא השליכה את האשפה, תרתי משמע. גם כאשר האישה היא היחידה מבין בני הזוג, העושה מעשים בכיוון של גדילה וצמיחה, הרי שתחושת ה"ביחד" של בני הזוג עשויה לתרום רבות לתיפקודה התקין של היחידה הזוגית. אין לאישה מה להפסיד מהשקעת מאמצים לשם צמיחה. לכל אחת ואחת מאיתנו יש אין ספור נקודות לעבוד עליהן בינה לבין עצמה בלי כל קשר למערכת היחסים שלה עם בעלה. והרי כל תפקידנו בעולם הזה הוא להשתדל להיות טובים יותר, בלי כל קשר לסביבתנו. יתכן שתהיה לנו הרגשה שאיש אינו מבחין בשינוי שאנחנו כל כך מתאמצות לחולל בעצמנו, אולם לא לשם כך נועדו האנשים הסובבים אותנו. העיקר הוא שאנחנו נשים לב לכך, כאשר לפתע נרגיש שלמות יותר עם עצמנו. די יהיה בכך. ככל שנרגיש יותר שלוהה ושלמות פנימית, כך גם נזדקק לפחות אישורים מבחוץ. עלינו לחזק בקירבנו את האמון בכוחותינו הפנימיים, ולדעת שבאמצעותם נוכל להשיג תחושה של אושר אמיתי. אם יש לך מספר נקודות שאותם היית רוצה לשפר, בין אם בחציו האחד של השלם ובין אם בחציו האחר, עליך להציב לעצמך אך ורק אתגר אחד בלבד, איתו תתמודדי בהדרגה. לשם כך, עליך לקבוע לעצמך סדר עדיפויות: ראשון ראשון ואחרון אחרון. אם תיקחי על עצמך יותר מידי ותנסו לעשות את הדברים מהר מידי, את עלולה לכרוע תחת הנטל. נמנע מלנסות להביא לשינויים בתחומים רבים בבת אחת. ניקח על עצמנו דבר אחד בלבד בכל פעם, ונשקיע מחשבה רבה בתיכנון ובביצוע. לנשים יש דחף, שהוא כמעט בלתי נשלט, לתקן את בעליהן. אולם קשה מאוד לעשות זאת כראוי. למעשה, נסיונות בכיוון זה צריכים להיעשות לעיתים נדירות בלבד, בתבונה רבה, ואך ורק בתנאי שהאישה דואגת למלא את כל חובותיה כלפי הבעל על הצד הטוב ביותר. ובצירוף תפילות מעומק הלב, יביאו הפעולות לתוצאות ולריוח והצלחה והצלחה.

אמרי שפר

- * **הרה"ק רבי מנחם מנדל מלובניץ אומר:** לאחר ביאת המשיח, כל מה שבטבע - יראה כלמעלה מן הטבע.
- * **הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין אומר:** "והיה לעת ערב יהיה אור" (זכריה יד, ז) - אין הקדוש ברוך הוא מבקיע אורו של מלך המשיח, אלא אם כן מעריב ערבים תחילה.
- * **הרה"ק רבי יעקב אברהם מסדיגורה אומר:** קודם ביאת המשיח יהיה טוב לישראל בגשמיות וכשיבוא, ידעו להבדיל בין טוב גשמי לטוב רוחני.
- * **הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין אומר:** התורה בעולם הזה - היא כמו הכל קדרה - לגבי תורתו של משיח. (פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

נאמר בפרשתינו: "ה' ארך אפים ורב חסד" (יד, יח). אמר רבי שמואל בר נחמני: מהו שכתוב ארך אפים ולא כתוב ארך אף? - ארך אפים לרשעים וארך אפים לצדיקים (בבא קמא מ"ט). העניין יובן על פי משל. לעשיר אחד שהיתה לו שפחה מרשעת, אמרה לו אשתו: גרש השפחה הזאת ונתפטר ממנה ענה לה בעלה: לא נאה לעשות כן לשלוח אותה באמצע הזמן. והנה ביום אחד היתה אשתו בחנות ובנה הילד היה ליד השפחה, והקול נשמע שהשפחה היכתה אותו מכות חזקות עד שפוך דם. כשראתה האמה את כל מה שעשתה השפחה לבנה, באה מיד לבעלה ובכתה והתחננה אליו שיגרש את השפחה. וגם עתה מיאן הוא לגרשה ואמר שמוכרח להמתין עד כלות הזמן שקבע לה לעבוד. ומעתה העשיר הזה ברוחו הנדיבה מאריך בשני כעסים: א. כי היה לו לכעוס על כל הרעה אשר עשתה לבנו מחמדו. ב. על השפחה בעצמה כי היא מרשעת. והנמשל, כי הקדוש ברוך הוא יש לו לכעוס על הרשעים משתי סיבות: א. מצד עצמם כי הם רעים וחטאים לה' מאוד. ב. על הרעה אשר עושים לצדיקים (דהיינו עבירות שבין אדם לחבירו). וזהו שאומר הכתוב "ארך אפים" - אפילו לרשעים, דהיינו מצד עצמם שהם רעים בעיני ה', וארך אפים לצדיקים היינו על הרעה שעושים לצדיקים (אוהל יעקב).

ועוד נאמר בפרשתינו: "פוקד עוון אבות על בנים" (יד, יח). לכאורה קשה: מדוע בעצם אשמים הבנים בחטאיהם של האבות ולמה עליהם לסבול מכך? ואפילו אם הבנים חוטאים גם הם - "כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם" - אין להם

לשאת אלא את עוונם הם ולא את עוון אבותיהם? ברם, אפשר לתרץ זאת על פי משל המובא בספר "משלי שועלים": פעם אחת היה הזאב רעב עד מאוד וביקש לטרוף את השועל, אמר לו השועל: "מה יתן ומה יוסיף לך בשרי הכחוש? הנה שם עומד אדם גדל גוף ושמן, מוטב כי תאכל אותו ותהנה יותר". השיב הזאב: "הלא אסור עלינו לאכול בשר אדם וסופי להיענש על כך", אמר השועל: "אל לך לחשוש מזה, כי העונש לא יבוא עליך אלא על בניך, שכן אבות יאכלו בוסר ושיני בנים תקהינה". נתפתה הזאב לדברי השועל ופנה והלך אל האדם. תוך כדי הליכה נתקל הזאב ברשת פרושה ונפל לתוך בור עמוק. לקול זעקותיו של הזאב מיהר השועל אל הבור. צעק אליו הזאב: "שקרו שכתותי! הן אמרת כי רק בני יענשו על חטאי!" נענה השועל והשיב לו: "שוטה שכתותי! עונש זה שבה עליך אינו בגלל חטאיך אתה, אלא בגלל חטאיך של אביך, אשר טרף אדם בשעתו". נצטעק הזאב בקול מר: "היתכן? העלי לסבול בגלל חטאו של אבי?" השיב לו השועל בבת צחוק ערמומית: "זה אך עתה נכון היית לטרוף אדם, אף כי ידעת שבניך עתידים לסבול בגלל זה. על כן מוכרח אתה לסבול כעת בגלל חטאי אביך". מעתה מובן היטב מה שהבנים נענשים בגלל חטאי האבות, שכן אם גם הם חוטאים, על אף ידיעתם כי יגרמו בזה סבל לבניהם אחריהם, הרי ראויים הם לסבול בגלל חטאי אבותיהם, מידה כנגד מידה. אם "אוחזין מעשי אבותיהם בידיהם", הרי הם ראויים לכך שיהיה "פוקד עוון אבות על בנים" ... (ויאמר אברהם).

(תורת הפרשה)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ מצוה לבקר חולים. וביקור חולים הוא המהצוות היותר גדולות והוא מדברים שאוכל פירותיהם בעולם הזה והקרו קיימת לו לעולם הבא. והקרובים והחברים שרגילים להכנס לביתו תמיד - הולכים לבקרו מיד כששמעו שהוא חולה, אבל הרחוקים שאינם רגילים בביתו - נכנסים לבקרו רק לאחר שלושה ימים, ואם באופן פתאומי נחלה ונמצא במצב חמור - גם הרחוקים נכנסים מיד.
- ✓ אפילו הגדול ילך לבקר את הקטן ואפילו כמה פעמים ביום, ואפילו בן גילו (שנולד בשעתו ונוטל אחד מששים בחוליו). וכל המוסיף הרי זה משובח, ובלבד שלא יהיה לטורח על החולה. ומותר לאיש לבקר אישה וכן מותר לאישה לבקר איש ובלבד שלא יתייחדו לבדם. וההיתר לאיש לבקר אישה הוא בתנאי שהאישה שוכבת בצניעות ומכוסה היטב שאם לא כן אסור לו לבקרה, ומכל מקום טוב למעט בביקור איש אצל אישה אף ששוכבת בצניעות.
- ✓ המבקר את החולה ששוכב על מיטה - מותר לו לשבת על כיסא וספסל. וישב לפניו ביראה וכבוד כי השכינה נמצאת למעלה מראשותיו של החולה, אבל אם החולה שוכב על הארץ, לא ישב המבקר על כיסא או ספסל שלא יהיה גבוה מהחולה.
- ✓ עיקר מצות ביקור חולים שביקש עליו רחמים, ואם ביקר ולא ביקש - לא קיים המצוה. וכשמבקש עליו רחמים יכלול אותו בתוך חולי ישראל, שיאמר "המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל", ובשבת יאמר "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא".
- ✓ יש להזהר שלא יהיה המבקר למשא על החולה, כי לפעמים קשה הדיבור על החולה ומפני כבודו של המבקר מוכרח לדבר, ולכן כל חולה שנמצא במצב חמור וקשה לו הדיבור וכן חולה מעיים, אין מבקרים אותו בפניו, אלא נכנסים לחדר החיצון ושואלים ומתעניינים אם יש כמה לעזור לו ושומעים צערו ומבקשים עליו רחמים.
- ✓ עיקר מצות ביקור חולים היא כשמבקר את החולה בעצמו, ואינו יוצא ידי חובת המצוה בשלימותה על ידי טלפון. ומכל מקום מי שאינו יכול ללכת ולבקר את החולה בעצמו - ישאל לשלמו דרך הטלפון ויחזקו ויעודדו בדברים. ומי שביקר בפעם הראשונה את החולה בעצמו וראה אותו והכיר את מצבו, הרי בכל פעם ששואל לשלמו על ידי הטלפון ומתעניין במצבו - מקיים מצות ביקור חולים. וכששואלים לשלום החולה על ידי הטלפון יש לקחת בחשבון שאולי בשעה זו אין בכוחו לדבר, ולכן צריך למצוא שעה נוחה לחולה כגון שלא בשעת מנוחה וכדומה.
- ✓ במבקר את החולה אל יביע עצבות המבהילה את בני הבית, וכל שכן שחלילה להראות לחולה פנים עצבניות מביעות חששות, והנהיגים לבקר את החולה ולהרבות בעצות, כגון להביא רופא פלוני ולתת סם פלוני במקום שאינה דרושה עצתם, הרי הם מבלבלים את המטפלים בחולה מבלי שתצמצם מזה תועלת. ומכל מקום מי שיודע שבהליכתו לחולה תצמצם תועלת לייעצו איך להתנהג בעניין מחלתו ולחזקו שלא יפול ליבו עליו - בודאי שמצוה רבה הוא עושה בזה.
- ✓ מותר לבקר חולים בשבת ולא יאמר לו כדרך שאומר בחול, אלא אומר: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", ואמרו חכמינו ז"ל שבקושי התירו לבקר חולים בשבת, ולכן לא יפה עושים אותם שכל ימי השבוע לא הולכים והולכים רק בשבת, ומכל מקום מי שהיה טרוד בימות החול ובשבת הוא פנוי ויודע שיש לחולה נחת מביקורו, אין לו להימנע מללכת בשבת אלא אדרבא מקיים מצוה.
- ✓ חולה שמת לו מת אין מודיעים לו שמא תיטרף דעתו עליו, ואין קורעין חלוקו ואין בוכין ואין מספידין בפניו שלא ישבר ליבו ומשקתין את המנחמים בפניו.
- ✓ חולה שסובל ממחלה אנושה אסור לגלות לו, מפני שאין שום תועלת להודיע לו, שעל ידי כן מדככים את מצב רוחו ונכנס לדכאון ומרה שחורה ובכך מקצרים חלילה את חייו. ואם יש סיבה מיוחדת לגלות לו את מחלתו והיא לטובת החולה - יעשו שאלת חכם.
- ✓ מי שיש לו חולה בביתו ילך אצל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים, וכן נהגו לברך את החולים בבית הכנסת בשעת קריאת התורה שאז מתעוררים הרחמים, ואם הכביד חוליו משנים את שמו כלומר שמוסיפים לו עוד שם לשמו שזה אחד מהדברים שקורעים גור דינו של אדם. וכשמוסיפים לו השם - מתפללים תהילים בעשרה ואומרים יהי רצון וי"ג מידות ויהי רצון של הוספת השם (הנדפס בסידורים אחר התהילים), והשם הנוסף יתוסף בראש, כגון אם שמו משה והוסיפו לו שם רפאל - ייקרא "רפאל משה". (וכל תוספת או שינוי שם צריך להיות על פי חכם).
- ✓ כשמתפללים על חולה או על אדם בריא בשביל איהו דבר הצריך לו, עדיף להזכיר את שם אימו ולא שם אביו, דהיינו לומר פלוני בן פלונית ויש לכך כמה טעמים. ויש נוהגים להזכיר את שם אביו. ומכל מקום אם יש חולה ולא יודעים את שם הוריו, אל יימנעו מלהתפלל עליו - אלא יתפללו על ידי הזכרת שמו בלבד.

(הבית היהודי - חלק ג')

העלון מוקדש לעילוי נשמת
אהרון בן ניסן
נפטר בכ"ג בסיון ת.נ.צ.ב.ה